

Міністерство освіти і науки України
Рада директорів ЗФПО Одеської області
ОМК викладачів бухгалтерського обліку

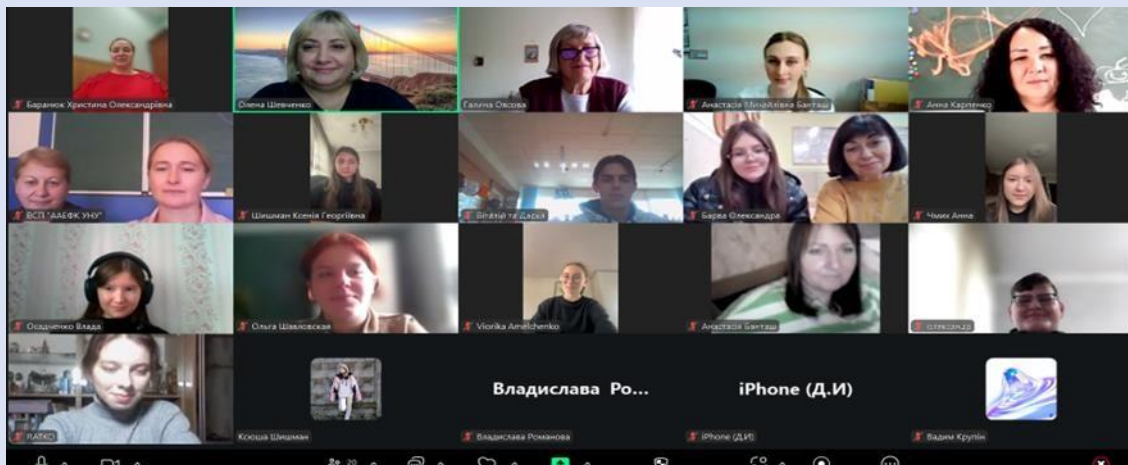
***II Обласна науково-практична
конференція
"Стратегія розвитку бухгалтерського
обліку, аналізу й аудиту в сучасних
реаліях сьогодення"***

Одеса, 2025 рік

II Обласна науково- практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

Склад організаційного комітету форуму:

Олена ШЕВЧЕНКО – голова Обласної методичної комісії викладачів бухгалтерського обліку, спеціаліст вищої категорії, викладач - методист ,Одеський фаховий коледж економіки, права та готельно- ресторанного бізнесу.

Олена БАБІЙ – викладач бухгалтерського обліку, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП "Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж Уманського національного університету ".

Оксана НІКОЛЕНКО - викладач бухгалтерського обліку, спеціаліст вищої категорії, викладач- методист, Одеський фаховий коледж транспортних технологій.

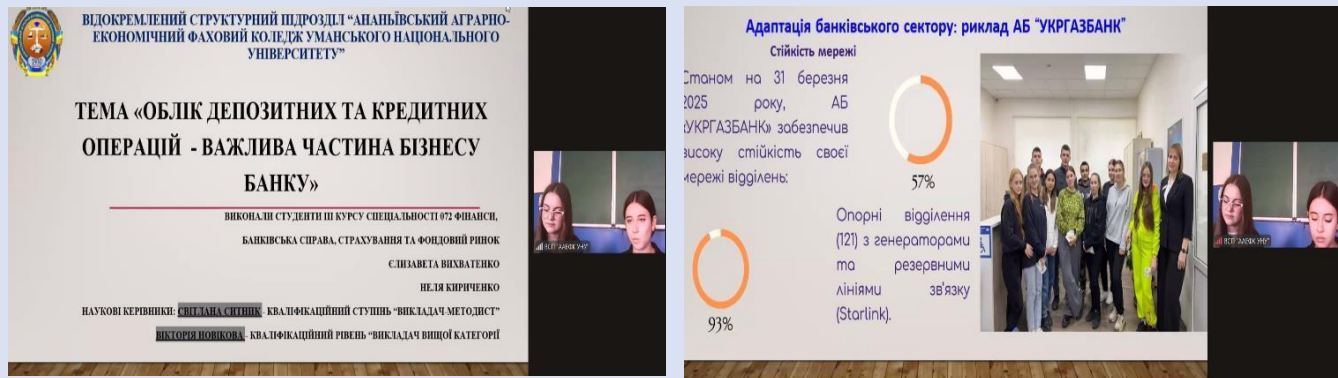
"Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення" : Матеріали Обласної науково- практичної конференції. - Одеса: Одеський фаховий коледж економіки, права та готельно- ресторанного бізнесу, 2025. – с. 70 – Мова : укр.

У Матеріалах тез II Обласної науково- практичної конференції розглядається зміни, які внесла війна в облік і звітність, зокрема перехід на більш гнучкі моделі ведення обліку, вжиття заходів для збереження активів та захисту від ризиків. Значну увагу приділено дослідженню питань трансформації систем управління та діджиталізації ведення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту. Розкрито необхідність ведення бухгалтерського обліку в роботі суб'єктів підприємницької діяльності , забезпечення оцінки та визначення майнової шкоди та інших збитків підприємствам завданих війною.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

II Обласна науково-практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

Здобувачі освіти: Єлизавета ВИХВАТЕНКО, Неля КИРИЧЕНКО
Керівники: спеціаліст вищої категорії, викладач-методист: Ситник С.Г.;
спеціаліст вищої категорії – Новікова В.О.
**ВСП "Ананьївський аграрно-економічний фаховий коледж
Уманського національного університету", м. Ананьїв**

ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ТА КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ - ВАЖЛИВА ЧАСТИНА БІЗНЕСУ БАНКУ

Незважаючи на воєнний стан, економіка в нашій державі залишається стійкою. І хоч упродовж I кварталу 2025 року інфляція очікувано зростала, її рівень в березні піднявся до 14,6% у річному вимірі. Національний банк України (далі – НБУ) у 1 кварталі 2025 року підвищив рівень облікової ставки з 13,5% до 15,5%. За нинішніх обставин всі українські банки продовжують свою операційну діяльність.

Візьмемо для прикладу АБ «УКРГАЗБАНК». Станом на 31 березня 2025 року, відповідно до вимог НБУ, у складі АБ «УКРГАЗБАНК» успішно функціонує 121 опорне відділення (відділення Банку, які забезпечені генераторами та мають гарантовані резервні лінії зв'язку та/або забезпечені супутниковим зв'язком Starlink і мають змогу працювати в умовах Blackout), що становить 57% від мережі діючих відділень Банку (212 відділень). Окрім опорних відділень, також і інші відділення Банку забезпечені генераторами та резервними каналами зв'язку (198 відділень).

На сьогодні Банк не планує зміну бізнес-моделі внаслідок воєнного стану та продовжує функціонувати як універсальний Банк з повним спектром банківських послуг усім категоріям клієнтів у відповідності до Основних (стратегічних) напрямів діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки, затверджених Урядом України у травні 2022 року, та Бюджету Банку на 2025 рік. У 2024 році Банком

II Обласна науково- практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

було розроблено трирічну бізнес-модель АБ «УКРГАЗБАНК» на 2025-2027 роки, та, наразі, Банком здійснюється розроблення Стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на 2025-2029 роки із залученням міжнародно визнаної консалтингової компанії.

За результатами проведеної НБУ оцінки стійкості Банку у 2024 році, для «УКРГАЗБАНКу» було визначено необхідний рівень достатності капіталу. Згідно з вимогами законодавства, Банком була розроблена відповідна програма капіталізації, яка передбачає дотримання нормативів достатності капіталу згідно з чинними вимогами до 31 березня 2026 року. Розроблена програма капіталізації була погоджена НБУ. Керівництво Банку стежить за станом розвитку поточної ситуації в державі, що зумовлена повномасштабним військовим вторгненням в Україну, і вживає заходів, за необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків наскільки це можливо та надання повного спектру банківських операцій. До цього спектру операцій крім інших, відносяться депозитні та кредитні операції.

Одним із шляхів інвестування грошових коштів фізичних осіб і юридичних осіб є вкладення у вигляді **депозитних** заощаджень у банк. Облік депозитних операцій здійснюється згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України» Банк, залучаючи кошти клієнтів на депозитні рахунки, виплачує їм процентні доходи. Оподатковувати процентний дохід за депозитами в Україні розпочали у 2014 році. Ставка податку з доходів, наприклад фізичних осіб (ПДФО), для таких пасивних доходів складала 15%. Згодом у 2015 році ставку податку було підвищено до 20% та додатково було введено військовий збір (ВЗ) у розмірі 1,5%. На сьогодні ставку оподаткування процентів за депозитами (ЄСВ) знизили до 18%, а військовий збір складає 5%.

У науковій та навчальній літературі питанням відображення в обліку депозитних операцій та нарахованих процентів за ними присвячені праці багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Герасимовича А.М., Волкової, І.А., Литвин Н.Б., Кіндратської Л.М., Смерічевського С.Ф., Табачук Г.П. та ін. Процедура відображення в банківському обліку вкладень грошових коштів фізичною особою на депозитні рахунки та нарахування процентних витрат за ними чітко регламентована в Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, що затверджена Постановою Правління Національного банку України 21.02.2018 р, №14 [1]. Відповідно

II Обласна науково- практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

чинного законодавства банк має право самостійно формувати систему застосування рахунків та реєстрів аналітичного обліку для відображення депозитних операцій. Також за банком залишається право встановлювати процентні ставки за депозитними операціями, які визначають величину майбутнього об'єкту оподаткування.

Керуючись умовами договору депозитного вкладу, банк може сплачувати проценти вкладнику за депозитом у національній валюті, якщо кошти на депозит надійшли у національній валюті; сплачувати проценти вкладнику за депозитом в іноземній валюті, якщо кошти надійшли на депозитні рахунки в іноземній валюті; у банківських металах, якщо депозитні рахунки відкриті в банківських металах відповідно до заяви вкладника. Варто зазначити, що до моменту нарахування податкових зобов'язань на доходи, що номіновані в іноземній валюті та банківських металах, вони підлягають подвійній оцінці шляхом переведення їх у національну грошову одиницю із використанням рахунків групи 380 "Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів"(3800, 3801) еквівалентів[2].

У бухгалтерському обліку нарахування процентних витрат за залученими коштами відображається записом:

Дт 7021 "Процентні витрати за строковими коштами СГД"

Кт 2618 "Нараховані витрати за строковими коштами СГД".

Дт 7041 "Процентні витрати за строковими коштами фізичних осіб".

Кт 2638 "Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб".

Податковим агентом платника податку (фізичної особи – вкладника) під час нарахування на його користь доходів у вигляді процентів є банк, який здійснює таке нарахування. Доходи, у вигляді процентів на суми банківських депозитних рахунків, остаточно оподатковуються податковим агентом під час їх нарахування[3].

У бухгалтерському обліку нарахування ПДФО (ЄСВ) відображається проведенням:

Дт 2638 П "Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб".

Кт 3622 "Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток" - на суму податку з доходів фізичних осіб ПДФО (ЄСВ). Одночасно нарахувані витрати за строковими коштами фізичних осіб коригуються на розраховану величину військового збору. Це відображається в обліку наступним проведенням:

Дт 2638 "Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб".

II Обласна науково-практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

Кт 3622/ "Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток" - на суму військового збору (ВЗ).

У строки, визначені для місячного податкового періоду, податковим агентом (банком) до бюджету сплачується (перераховується) загальна сума податку на доходи фізичних осіб, нарахованого за ставкою 18%, та сума військового збору 5% із загальної суми процентів, нарахованих за податковий (звітний) місяць на суми банківських вкладних (депозитних) рахунків[4].

У бухгалтерських проведеннях накопичення загальних сум податку з доходів фізичних осіб відображатиметься наступним чином:

Дт 3622/ПДФО "Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток".

Кт 3739/ ПДФО "Транзитний рахунок за іншими розрахунками".

При закритті транзитного рахунку кошти списуються з кореспондентського рахунку для погашення податкових зобов'язань з податку з доходів фізичних осіб за депозитними операціями:

Дт 3739/ ПДФО "Транзитний рахунок за іншими розрахунками"

Кт 1200 "Кореспондентський рахунок банку в Національному банку".

Накопичення військового збору обліковуватиметься:

Дт 3622/ВЗ "Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток".

Кт 3739/ ВЗ "Транзитний рахунок за іншими розрахунками".

Після накопичення всієї суми військового збору транзитний рахунок підлягає закриттю та відбувається її списання з кореспондентського рахунку:

Дт 3739/ ВЗ "Транзитний рахунок за іншими розрахунками"

Кт 1200 "Кореспондентський рахунок банку в Національному банку".

Банки, які нараховують доходи у вигляді процентів у податковому розрахунку за формою №1-ДФ, відображають загальну суму нарахованих у звітному податковому періоді процентів на депозитний банківський рахунок та загальну суму утриманого з них податку.

Кредитні операції – вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування або прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування на умовах повернення заборгованої суми боржником та сплати процентів та інших зборів з суми платежу[1].

Облік кредитних операцій у відділенні АБ «УКРГАЗБАНК» м.Ананьїв здійснюється згідно з «Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних,

II Обласна науково- практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України»

Надані банком клієнтам кредити в національній та іноземній валюті обліковуються на рахунках другого класу «Операції з клієнтами», таких розділів і груп Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [1]:

Розділ 20 «Кредити, надані суб'єктам господарювання»:

206 «Кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання»;

207 «Кредити в інвестиційну діяльність, що надані суб'єктам господарювання»;

Розділ 22 «Кредити, що надані фізичним особам»:

220 «Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам».

Безбалансове відділення АБ «УКРГАЗБАНК» м.Ананьїв здійснює кредитні операції з фізичними особами-підприємцями. [3]

Станом на 01 січня 2024 року частка клієнтів корпоративного бізнесу у кредитному еко-портфелі складала 75,7%, клієнтів малого та середнього бізнесу - 22,8%, клієнтів роздрібного бізнесу – 1,5%.

До 2021 року пріоритетним для роздрібного бізнесу було зміцнення позицій АБ «УКРГАЗБАНК» у сегменті кредитування фізичних осіб. З цією метою протягом року банк працював над підвищенням конкурентоспроможності існуючої продуктової лінійки та впровадженням ЕКО-продуктів. У 2021 р. АБ «УКРГАЗБАНК» продовжив розвиток лінійки ЕКО-проектів, зокрема, за рахунок поглибленої реалізації «ЕКО-енергія» – кредит на придбання та встановлення сонячних електростанцій, теплових насосів та сонячних колекторів; «Тепла оселя» – кредит на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів, що передбачає відшкодування частини суми кредиту від Держенергоефективності, ставка – 17,9% річних; «ЕКО-оселя» кредит на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів, що не передбачає відшкодування частини суми кредиту від Держенергоефективності, процентна ставка кредиту становить 15,0% в UAH; «Авто в кредит ECO Car» – кредит на придбання гібридних та електроавтомобілів, які будуть використовуватися в особистих цілях [2].

Отже, АБ «УКРГАЗБАНК» успішно функціонує на ринку банківських послуг. Незважаючи на воєнний стан, економічні та технологічні зміни в діяльності банку відбуваються з високою інтенсивністю. Його стратегічний клімат залежить від структури доходів і витрат, які постійно трансформуються, впливаючи на стійкість та конкурентоспроможність банку. Керівництво Банку стежить за станом розвитку поточної ситуації в державі, вживає заходів, за

II Обласна науково- практична конференція "Стратегія розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту в сучасних реаліях сьогодення"

необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків та надання повного спектру банківських операцій, в якому депозитні та кредитні операції відіграють дуже важливу роль.

Список використаних джерел:

1. Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, затверджена Постановою Правління Національного банку України 21.02.2018 р, №14.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#n17> .
2. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджено Постановою Правління Національного банку України 11.09.2017 № 89.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n26>
3. Як оподатковуються проценти на суми депозитів фізосіб
URL:<https://news.dtki.ua/taxation/pdf/56033>
4. Маршук Л.М., Мовчан Д.О., Покойовий О.О. Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 37.
URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1228>
5. <https://www.ukrgasbank.com/>

